

การศึกษาวิเคราะห์โลกบาลธรรมสำหรับข้าราชการ AN ANALYTICAL STUDY OF LOKAPALA-KHAMMA

นายถาวร ผิวเณร*

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์โลกบาลธรรมสำหรับข้าราชการไทย” มีวัตถุประสงค์ ๒ ประการคือ (๑) เพื่อศึกษาความหมายและประเภทของโลกบาลธรรม และ (๒) เพื่อศึกษาวิเคราะห์โลกบาลธรรมสำหรับข้าราชการไทย ผลการศึกษาพบว่า

๑. โลกบาลธรรมในทัศนะทางพระพุทธศาสนา ตามคัมภีร์พระไตรปิฎกโลกบาลธรรม หมายถึง กิริยาที่ละอายและเกรงกลัวต่อการประพฤติ ต่อการประกอบสภาวะธรรมที่เป็นอกุศลซึ่งเป็นบาป เป็นหลักธรรมที่มุ่งให้มนุษย์มีความสงบ ระวัง จากกิเลสและเป็นธรรมที่ทำให้คนเป็นเทวดา จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเทวธรรม ผู้ใดได้นำไปประพฤติปฏิบัติก็จะพบแต่ความสุข ความเจริญในโลกนี้ เข้าสู่สุคติโลกสวรรค์ในโลกหน้า เป็นไปเพื่อเข้าถึงพระนิพพานในชาตินี้และชาติหน้าจึงเป็นธรรมที่ปฏิบัติแล้วมีแต่ความเจริญเพียงอย่างเดียว ไม่มี ความเสื่อม ไม่มีความเดือดร้อนในโลกมนุษย์ ตายแล้วไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ ถ้าทุกคนในโลกมีความละอายและเกรงกลัวต่อบาปอยู่ประจำใจ แล้วย่อมไม่กล้าทำชั่วทั้งต่อหน้า และลับหลังโลกย่อมมีความสุขได้

๒. โลกบาลธรรมสำหรับข้าราชการไทย คนไทยมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา แต่คนไทยมากกว่าร้อยละ ๘๐ นับถือศาสนาพุทธมาเป็นเวลาช้านาน จึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ชีวิตความเป็นอยู่ การปกครอง การบริหารงานในระบบราชการมาจนถึงปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ในมาตรา ๗๘ ได้กำหนดให้ข้าราชการต้องรักษารายาข้าราชการตามที่ส่วนราชการที่ตนสังกัดกำหนดไว้ โดยมุ่งประสงค์ให้เป็นข้าราชการที่ดีมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีความเป็นข้าราชการในเรื่อง การยึดมั่นและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ความซื่อสัตย์ สุจริต ความรับผิดชอบ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมและมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ก็ยังไม่สามารถที่จะหยุดพฤติกรรมการทุจริต ต่อหน้าที่ได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่นำตัวบท ข้อบังคับมาน้อมนำปฏิบัติไว้ในจิตใจ กล่าวคือข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐรับทราบ รับรู้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับแต่ไม่นำไปปฏิบัติ จึงทำให้กล้าที่จะทุจริตต่อหน้าที่ คอร์รัปชั่น ขาดคุณธรรม เพราะในจิตใจยังขาดหลักธรรมที่พื่อนำมายึดเหนี่ยวจิตใจ ให้เกิดความละอาย

*นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

และเกรงกลัวต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้อง หลักธรรมที่กล่าวถึงคือโลกบาลธรรม ประกอบด้วยหิริกับโอตตปปะ ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนได้น้อมนำหลักธรรมที่กล่าวมานำมาปฏิบัติควบคู่กับการปฏิบัติงานแล้ว จะทำให้การเกิดความไม่กล้าที่จะกระทำผิดต่อหน้าที่ ยังผลให้การสังคมประเทศชาติ มีความเจริญก้าวหน้า หมดปัญหาการทำร้ายกัน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความเมตตา กรุณาต่อกัน เพราะหลักธรรมนี้ใช้คุ้มครองโลกมนุษย์ให้อยู่อย่างสงบได้

Abstract

This research aims to (1) Study to means and kind of Dhamma, (2) Study an analytical of Dhamma Lokapala for Thai Officers. And result to study are.

1. Dhamma Lokapala for Buddhism to mean behavior which a shame and afraid for sin. This Lokapala is principle with people to focus on calm hearted from passion and it made a person become to angel. Whom are practices will find to delight and a growth into a world including to nirvana in this life and next life. Or say that this Dhamma Lokapala when were practiced to only progress which not decay or be in trouble into human world. When were pass a way will to birth in paradise world if everyone have to shame and afraid to often it will not practice about evil in front of person and in back of person which the world can peaceful.

2. Dhamma Lokapala for Thai official who Thai people have freedom for respect each religion but have Thai people respect Buddhism over more 80 percent of Thai people that there are influence with person behavior, life, political, and management in affair system to now. The act for civil servant impose official must to keep morality follow to institution to limit. By purpose made official have nice and have be honored about intent for right thing, have to honest, and responsibility with transparency and no choose for principle, must to result of work. But cannot stop behavior to corruption because official are not bring to act going into their mind that is to say who are official to known act but not to be principle. So the official are brave to doing for corruption in their duty, have not moral because into their mind without Dhamma of Buddish for count on mind who they are not shame and afraid for doing with their duty. Dhamma Lokapala are Modesty Oattappa if official bring to principled follow to working which they are not brave doing for their duty.

Likewise, Society, nation have growth, progress, no problem for molest each other and can to live together with happy, kindness. Because Dhamma Lokapala are protect human to live can calm.

๑.บทนำ

พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์ที่สำคัญของศาสนาพุทธ ได้รวบรวมหลักธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้า พระอรหันตสาวก รวมเป็นจำนวน ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ โดยได้จัดเป็นหมวดหมู่ไว้จำนวน ๓ หมวดใหญ่ อันได้แก่ หมวดพระวินัยปิฎก หมวดพระสุตตันตปิฎก และหมวดพระอภิธรรมปิฎก เพื่อให้พุทธบริษัท หรือ พุทธศาสนิกชนผู้สนใจ ได้ศึกษาหาความรู้ อีกทั้งเป็นการจรรโลงพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป ในหลักธรรมทั้งหมดที่ได้มีการรวบรวมหลักประพจน์ ปฏิบัติไว้ในคัมภีร์ เมื่อสรุปแล้วจะกล่าวถึงใน ๓ เรื่องใหญ่คือ (๑) การไม่ทำบาปทั้งปวงได้แก่เว้นจากทุจริต ไม่ประพฤติชั่วด้วยกาย วาจา และใจ (๒) การทำความดีให้ถึงพร้อม ด้วยการประกอบสุจริตประพจน์ ขอบด้วยกาย วาจา ใจ และ (๓) การชำระจิตให้ผ่องใส คือทำจิตให้หมดจดจากเครื่องเศร้าหมอง^๑ ในทางพระพุทธศาสนานั้นถือว่าโลกตั้งอยู่ได้ด้วยธรรม ๒ อย่าง คือหิริ ซึ่งแปลว่าความละอายต่อบาป และโอตตปละ ซึ่งแปลว่าความกลัวต่อบาป ดังเช่นพระพุทธองค์ได้ตรัสกับพระเจ้าปเสนทิโกศล ว่าการสำรวมกาย วาจา ใจ เป็นการดี การสำรวมในที่ทั้งปวงเป็นการดี บุคคลสำรวมในที่ ทั้งปวงแล้ว มีความละอายต่อบาป เรากล่าวว่าเป็นผู้รักษาดิน^๒ กฎหมายก็ดี ระเบียบการปกครองอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ถ้าไม่อาศัยธรรมสองประการเข้าช่วย กฎหมายหรือระบอบการปกครองนั้นก็ไม่มีอำนาจเพียงพอที่จะทำให้บ้านเมือง หรือโลกอยู่เป็นสุขได้เพราะคนที่กลัวแต่กฎหมาย หรืออำนาจปกครองย่อมจะดเว้นกระทำความผิดเฉพาะที่เกรงว่าคนจะรู้ หรือจะถูกจับตัวไปลงโทษตามกฎหมาย แต่ถ้ามนุษย์รู้จักมีความละอายต่อบาปและกลัวบาป อย่างหลักธรรมทั้งสองนี้ก็จะช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยและความผาสุกในบ้านเมือง^๓

หน่วยงานราชการเป็นองค์กรที่มีข้าราชการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอยู่เป็นจำนวนมาก โดยจะมีองค์กรกระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศ ถือว่าข้าราชการเป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ให้กับประชาชน และประเทศชาติ มีภาระหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาราษฎร์ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน แต่ก่อนนี้บุคคลที่ปฏิบัติงานให้กับชาติบ้านเมืองเราไม่ได้เรียกว่าข้าราชการ แต่ใช้คำเรียกที่หลากหลายเช่น ขุนนาง เสนาบดี อำมาตย์ เจ้าพระยา เป็นต้น กล่าวคือบุคคลที่ทำงานรับสนองพระ

^๑ที.ม.(ไทย) ๑๐/๕๔/๕๗, ข.ธ.(ไทย) ๒๕/๒๔/๓๙.

^๒ส.ส. (ไทย) ๑๕/๓๓๙/๑๖๔.

^๓พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ, ศาสนาสากล, เล่มที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อุษาการพิมพ์),

ราชโองการให้กับพระมหากษัตริย์ถือว่าเป็นข้าราชการ ดังนั้นองค์กรข้าราชการจึงเป็นหน่วยงานที่ใหญ่และมีอิทธิพลที่ส่งผลกระทบในทางที่ดีและไม่ดี ต่อประชาชนในประเทศ ในอดีตที่ผ่านมา ถ้ายุคใด สมัยใด เหล่าเสนา อำมาตย์ ขาดหลักธรรมาภิบาลในการปกครองบ้านเมืองแล้ว บ้านเมืองก็จะปั่นป่วน วุ่นวาย เกิดการแตกแยก ขาดความสามัคคีขึ้นในบ้านเมือง มีครั้งหนึ่งที่พระพุทธเจ้าได้สนทนากับพราหมณ์ท่านหนึ่ง และตรัสตอบพราหมณ์ว่า บุคคลผู้มีราคะ โทสะ โมหะ ครอบงำ ย่อมคิดเพื่อเบียดเบียนตนเองบ้าง เบียดเบียนผู้อื่นบ้าง เมื่อละราคะ โทสะ โมหะได้แล้ว ย่อมไม่คิดเบียดเบียนตนเอง ไม่คิดเบียดเบียนผู้อื่น พระธรรมชื่อว่าเป็นธรรมที่ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง ควรน้อมเข้ามาในตน อันวิญญูชนพึงรู้เฉพาะตนเป็นอย่างนี้แล^๔

ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง จากพระมหากษัตริย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย การบังคับใช้กฎหมายกับประชาชนก็มักเกิดปัญหาทางการปฏิบัติขึ้นบ่อยครั้ง โดยขาดการยอมรับจากกลุ่มคนในสังคมด้วยเหตุผลที่ว่าขาดความชอบธรรมจึงทำให้สังคมเกิดความไม่สงบขึ้น ดังเช่นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้ที่เป็นผลมาจากการปฏิบัติหน้าที่จากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าจะเป็นการวิ่งเต้นซื้อตำแหน่งหน้าที่ซึ่งแลกมาด้วยทรัพย์สินเงินทองเพื่อให้ตนและพวกพ้องได้มีตำแหน่งหน้าที่ตามที่ต้องการโดยมิชอบด้วยกฎหมาย มีการใช้ระบบอุปถัมภ์มากกว่าใช้ระบบคุณธรรมในการปฏิบัติงาน จึงนำไปสู่การทุจริตต่อหน้าที่ตามมาเนื่องจากได้จ่ายทรัพย์สินเงินทองเพื่อการลงทุนล่วงหน้าไปแล้ว ฉะนั้นต้องทำทุกอย่างไม่ว่าจะถูกต้องหรือไม่เพื่อให้ได้ทรัพย์สินที่ตนได้จ่ายไปคืนมา การวิ่งเต้นซื้อตำแหน่งหน้าที่ทางการเมือง ตำแหน่งหน้าที่ประจำ ของข้าราชการการเมือง และข้าราชการประจำ การช่วยเหลือบุคคลผู้กระทำความผิดกฎหมายให้รอดพ้นจากความผิดโดยการรับอาณัติสินจ้าง การยกยอก ฉ้อฉล เงินงบประมาณของรัฐที่มีวัตถุประสงค์การใช้เพื่อประโยชน์ต่อสาธารณชนมาเป็นของตน การใช้ตำแหน่งหน้าที่ทางราชการไปทางทุจริต คอรัปชั่น ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ล้วนแต่เป็นการกระทำที่ปราศจากความละอายต่อบาป และเกรงกลัวต่อบาปทั้งสิ้น นอกจากผิดกฎหมายแล้วยังผิดต่อหลักศีลธรรมด้วย สุดท้ายจะนำไปสู่การชุมนุมเรียกร้องสิทธิความชอบธรรม กลุ่มคนมีการรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องความถูกต้อง เกิดความไม่สงบขึ้นในบ้านเมืองอย่างที่ประเทศของเราประสบอยู่ ในปัจจุบันนี้

หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่สามารถอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข ไม่เดือดร้อนสับสน วุ่นวายได้อย่างสันติ คัมภีร์ครองรักขาระมัตระวังให้บุคคลตั้งอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต มิให้ละเมิดศีลธรรม เป็นธรรมที่คัมภีร์ครองโลกปกครองควบคุมใจมนุษย์ให้อยู่ในความดีคือโลกบาลธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์หลักโลกบาลธรรมที่นำมาใช้สำหรับข้าราชการไทย เพื่อต้องการทราบความหมาย คุณค่าลักษณะ ประเภทของหลักโลกบาลธรรมให้ชัดเจนขึ้น เพื่อนำไปสู่การปรับใช้พัฒนาหลักธรรมสำหรับข้าราชการไทยต่อไป

^๔ วจ.ติก.(ไทย) ๒๐/๔๕/๒๑๖-๒๑๗.

โลกมนุษย์ โลกบาตรธรรม

ทำไมคนไทยมีความขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้นในปัจจุบันและนับวันแต่มีแนวโน้มจะมีความรุนแรงมากขึ้นทุกวันจนแทบจะหาทางออกหรือเยียวยาให้เบาบางหรือหมดไปจากสังคมไทยได้

ประเทศไทยเรา คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมากที่สุดหรืออาจเรียกว่าเป็นเมืองพุทธเลยก็ว่าได้ ศาสนาพุทธมีหลักธรรมคำสอนถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ผู้ที่นำหลักธรรมมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันเพื่อให้ตนมีความสงบอยู่เย็นเป็นสุขได้ ในทุกหลักธรรมคำสอนเมื่อสรุปแล้วจะมุ่งให้มนุษย์พึงละเว้นจาก ความชั่ว ตั้งมั่นในการทำความดี และทำจิตตนให้ใสสะอาดปราศจากเครื่องเศร้าหมองทั้งปวง แต่ทำไมคนไทยชาวพุทธทุกวันนี้ถึงยังหาความสงบทางสังคม บ้านเมืองไม่ได้ มีการแตกแยกกันทางความคิด มีความขัดแย้งกันจนทำให้แตกเป็นก๊ก เป็นเหล่ากันอยู่ตลอดเวลา

ทุกศาสนา ทุกลัทธิต่างมุ่งหวังให้มนุษย์ทุกคน มีการประพฤติ ปฏิบัติตนอยู่ในความดี ตามทำนองคลองธรรมโดยการไม่ทำให้ตนเองและบุคคลอื่นได้รับความเดือดร้อนจากผลของการกระทำจากมนุษย์ หรือว่าทุกวันนี้ทุกคนนับถือศาสนาเพียงแค่ปาก นับถือศาสนาตามบรรพบุรุษหรือพ่อแม่ของตนที่ให้กำเนิดเพียงเท่านั้น แต่ไม่ได้มีเข้าใจถึงแก่นแท้ในหลักของศาสนาแต่อย่างใด ที่ผ่านมาในบ้านเมืองเรามีความวุ่นวายเกิดความแตกแยกกันอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน แบ่งเป็นก๊ก เป็นเหล่าจนกลายมาเป็นความขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท ทำร้ายกันอย่างต่อเนื่องและตัวบทกฎหมายที่ใช้ปกครองบ้านเมืองก็ไม่มีใครยำเกรง ไม่สามารถนำบังคับใช้ให้เกิดความเป็นธรรมได้ มีการทำทลายอำนาจรัฐกันอย่างโจ่งแจ้ง ชัดเจน เช่นมีการประท้วง ทำร้ายกัน ใช้อาวุธสงครามเข้ามาทำร้าย ฝ่ายตรงข้ามจนยากที่แก้ไขหรือตกลงกันได้จนมีผลทำให้สังคมเกิดความวุ่นวายเกิดการปฏิบัติที่มีมาตรฐานต่างกันเกิดความแตกแยกขึ้นในกลุ่มชุมชน เศรษฐกิจในประเทศไม่ก้าวหน้า ประเทศชาติ ไม่เดินไปข้างหน้าให้ทันนานาประเทศอื่นได้ โดยที่กฎหมายบ้านเมืองไม่สามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหานี้ให้ เบาบางหรือหมดไปได้

หลักโลกบาตรธรรม อันประกอบหิริ กัมมโอตตปปะ มีความหมายรวมว่ามีความละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำที่ผิดศีลธรรม ต่อการทำความชั่วทั้งปวงทั้งในที่ลับและที่แจ้ง สำหรับรากเหง้าของสิ่งที่ผิดศีลธรรมและความชั่วแล้วก็มีมาจากสาเหตุหลัก ๓ อย่างคือ ความอยากของมนุษย์ ความโกรธ และความหลงมัวเมาต่อสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามหลักทำนองคลองธรรมนั่นเอง ถ้าคนไทยเรานำหลักธรรมนี้มาปรับใช้กับตนเองเพื่อใช้ ในประจำวัน โดยการน้อมนำเข้าใจหรือระลึกนึกถึงอยู่เสมอ ก็จะทำให้เกิดละอาย เกรงกลัวต่อสิ่งที่ไม่ดี ไม่ควร เช่นมีความละอาย เกรงกลัวที่จะกระทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม ไม่กล้าที่จะไปทำร้ายใคร พยาบาท ปองร้ายหรือใส่ร้ายผู้ใดทั้งต่อหน้าและในที่ลับตาคน ถ้าคนไทยในชาติเราไม่ว่าจะเป็นผู้นำประเทศ ผู้บริหารบ้านเมืองข้าราชการ นักการเมือง

นักธุรกิจพ่อค้า และประชาชนทั่วไปได้น้อมนำหลักธรรมนี้มาใส่ใจด้วยการประพฤติ ปฏิบัติให้บังเกิดขึ้นในจิตใจ ปัญหาความขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท ทำร้ายกันที่เกิดขึ้น ในบ้านเมืองก็จะเบาบางหรือหมดไปอย่างแน่นอน เพราะหลักธรรมhiri กับโอดตปปะ มุ่งหวังที่จะให้คนเป็นดี ทั้งกาย วาจา และใจ เมื่อทุกคนเป็นคนดีก็就会有ความพอเพียง เมื่อมีความพอเพียงแล้วก็จะเบียดเบียนตนและผู้อื่นน้อยลงหรือหมดไป จึงเรียกหลักธรรมนี้อีกอย่างหนึ่งว่า เทวธรรมหรือเป็นของเทวดา เป็นธรรมที่มุ่งให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สงบสุข ปราศจากความขัดแย้งกัน

ถึงเวลาแล้วที่ทุกคนในประเทศต้องรู้จักนำหลักโลกบาลธรรมนำความรู้ทางโลก โดยการปฏิบัติควบคู่กันไป ประเทศไทยของเราทุกคนก็จะฝ่าฟันวิกฤตความแตกแยกทางความคิด การแบ่งกลุ่มกัน ดังนั้นเราต้องช่วยกันร่วมมือร่วมใจกันด้วยการประพฤติ ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนเพื่อให้คนในสังคม ประเทศชาติสามารถที่รอดพ้นจากภัยพิบัติอันใหญ่หลวงนี้ลงได้ จึงเป็นการคืนความสุขให้กับคนในประเทศไทยอย่างแท้จริง โลกมนุษย์ต้องมีโลกบาลธรรมเพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบบนโลกใบนี้

ปัญหาที่ทำให้คนประพฤติกระทำความชั่ว

ในปัจจุบันมีการดำเนินชีวิตแตกต่างไปจากในอดีตอย่างมาก ทำให้ชีวิตต้องมีการแข่งขัน เร่งรีบอยู่ตลอดเวลาเพื่อความดำรงอยู่ของมนุษย์จึงทำให้คนจำนวนมากห่างไกลไปจากศีลธรรม ความดีงามถูกต้อง สังคมที่เราอยู่มีความวุ่นวาย สับสน หากความสุขนี้ได้ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญส่วนหนึ่งมาจากปัญหาการขาดปัจจัยในการดำรงชีพประจำวัน เช่น รายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน ไม่มีงานทำ ไม่มีอาชีพที่แน่นอน ความอยากได้ อยากมี อยากเป็นกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบข้าง ความไม่รู้จักพอประมาณ สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสาเหตุที่ทำให้คนห่างไกลจากศีลธรรมทำให้ความรู้สึทางจิตใจขาดคุณธรรมยึดเหนี่ยวไว้ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็มีความกล้าที่ทำทุกอย่างที่เป็นสิ่งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องตามหลักศีลธรรมหรือหลักระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อกฎหมายที่สังคมได้ตั้งกำหนดไว้เมื่อคนมีจำนวนกลายเป็นสังคมกลุ่มใหญ่ขึ้นและไม่มีใครปฏิบัติตามระเบียบ แนวปฏิบัติที่ได้ตราขึ้นไว้ สังคมจึงเกิดการแข่งขัน แย่งชิง ทะเลาะวิวาท ทำร้ายกันรุนแรงขึ้นเพราะทุกคนมีแต่ความอยากได้ แต่ไม่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มีการส่งเสริมอบรมทางจิตใจตามหลักพุทธศาสนา

หน่วยงานราชการซึ่งเป็นองค์กรหลักและเป็นหน่วยงานที่น่านโยบายของรัฐบาลมาปฏิบัติ ควรมีการส่งเสริมด้านศีลธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาให้มากขึ้น และครอบคลุมทุกหน่วยงานราชการโดยมีการ จัดกิจกรรมทางศาสนาให้กับบุคลากรภาครัฐ เช่น การเข้าวัดปฏิบัติธรรม การปฏิบัติกิจทางศาสนาโดยการสวดมนต์ ฟังธรรม เติบงกรรม นั่งวิปัสสนา อยู่เป็นประจำตลอดปีโดยการจัดกิจกรรมนี้ถือเป็นการปฏิบัติราชการทางหนึ่งที่สำคัญและถือหลักสูตรที่ทุกคนต้องเข้าอบรมกิจกรรมนี้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาเอาหลักธรรมไปปฏิบัติทั้งทางกาย วาจา และทางใจ และเมื่อ

นั่นพวกเขาก็จะไม่กล้าที่จะประพฤดิชั่ว นั่นคือจะมีความละอาย ความเกรงกลัวต่อสิ่งที่ขัดต่อศีลธรรม หรือสิ่งที่ไม่ดีทั้งปวง

มีการอบรมเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาให้กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐเมื่อมาบรรจุเข้ารับราชการใหม่ทุกครั้ง

มีการจัดกิจกรรมปฐมนิเทศทางด้านศาสนาให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐก่อนที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ราชการในหน่วยงานที่ตนสังกัด เพื่อขัดเกลาคจิตใจให้รู้จักสิ่งใดปฏิบัติ สิ่งใดไม่ควรกระทำ บังเกิดมีจิตใจเมตตา กรุณา กับทุกคนที่เข้ามาใช้บริการในแต่ละวัน ยังผลให้เกิดความพึงพอใจต่อประชาชนที่มาใช้บริการจากหน่วยงานราชการ เพราะหลักธรรมทางพุทธศาสนาเมื่อผู้ใดปฏิบัติแล้วจะรู้สึกมีความสุขใจ เย็นกาย ไม่มุ่งที่จะเบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่น ไม่คิดปองร้ายผู้ใดแล้วความเป็นธรรมในสังคมก็จะเกิดขึ้นตามอย่างแน่นอน หรือแต่เพียงนำหลักโลกบาลธรรม ประกอบด้วยหิริ กับโอตตปปะ มาปฏิบัติให้เกิดขึ้นใจจิตได้เมื่อใด เมื่อนั้นโลกมนุษย์ย่อมจะเกิดสันติสุขขึ้นได้อย่างแน่นอน

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

หลักธรรมหิริ โอตตปปะ รวมเรียกว่าโลกบาลธรรมนั้นมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับบาทหน้าที่ข้าราชการไทยเป็นอย่างยิ่ง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับการคัดเลือกโดยการสอบแข่งขันเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ราชการให้กับประชาชนในประเทศนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ทรงคุณธรรม บริหารกิจการบ้านเมืองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่มีกฎหมายกำหนดรวมทั้งหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ประชาชนคือผู้มารับบริการจากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับความสะดวก ซึ่งประกอบด้วยหลักคุณธรรม นิติธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าซึ่งรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมา มีความพยายามที่จะนำกฎเกณฑ์ หลักปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อมาปรับ แก้ไข มากำกับ ควบคุมการปฏิบัติของราชการให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความเสมอภาคกันในการให้บริการประชาชนทุกชนชั้นจนถึงปัจจุบันภาพลักษณ์เกี่ยวกับเรื่องการทุจริต คอร์รัปชันก็ยังมีพบเห็นได้อยู่เสมอ จากสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ถึงแม้ว่าจะมีนำเอาเครื่อง เครื่องใช้หลายอย่างมาจัดทำแผนป้องกันการทุจริตจากเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ก็ยังไม่สามารถทำให้การทุจริต ลดน้อย หรือเบาบางลงไปได้

คนไทยมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา แต่คนไทยมากกว่าร้อยละ ๘๐ นับถือศาสนาพุทธมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ชีวิตความเป็นอยู่รวมถึงการปกครองการบริหารงานในระบบราชการมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นการนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาปฏิบัติควบคู่กันไปกับการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น จึงเป็นความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน จะพบเห็นการทุจริต มีการปฏิบัติหน้าที่ไร้คุณธรรม ไม่มีความเสมอภาคในการให้บริการประชาชน มีการคอร์รัปชันจากการปฏิบัติงานจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ในบางครั้งกฎหมาย

บ้านเมืองอาจจะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงได้แต่ก็ไม่สามารถทำให้บุคคลเกิดความกลัวเกรงต่อกฎหมาย ทั้งนี้มาจากการปฏิบัติงานที่ขาดหลักคุณธรรม โดยใช้อำนาจในการปกครองบ้านเมืองที่ไม่ถูกต้องตามหลักทำนองคลองธรรม การนำหลักธรรมhiri โอตตปปะ หรือโลกบาลธรรม มาเป็นหลักปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคู่กับการปฏิบัติงานจึงเป็นเรื่องที่ต้องรับกระทำอย่างเร่งด่วน เพราะหลักธรรมนี้จะควบคุม ป้องกันมิให้บุคคลกล้ากระทำความผิด ทั้งทางกาย วาจา และทางใจได้ การนำหลักธรรมนี้มาอบรม บ่มนิสัย พฤติกรรมไปกับข้าราชการ ในรูปแบบการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เข้าวัด ฟังธรรม อบรมการปฏิบัติธรรม จัดกิจกรรมทางศาสนาพิธี อย่างต่อเนื่องทั้งปี เพื่อมากำกับด้านจิตใจอีกทางหนึ่งซึ่งทางด้านกฎหมายไม่สามารถนำมาควบคุมได้ เมื่อใดที่มนุษย์ทุกคนมีจิตสำนึกขึ้นในใจ มีความละอาย เกรงกลัวต่อผลการกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ผิดศีลธรรม ผิดกฎหมายเมื่อใดแล้ว ทุกคนก็จะไม่กล้าที่จะคดโกง ทุจริต คอรัptions จะมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่การทำงานอย่างเต็มความสามารถ ตรงไปตรงมา โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวกับการให้บริการประชาชน ก็ย่อมจะเกิดผลดีต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ สรุปได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้น นอกจากต้องปฏิบัติหน้าที่ไปตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายภายใต้กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อกฎหมายแล้ว ยังจะต้องนำหลักโลกบาลธรรม มาประพฤติปฏิบัติร่วมไปกับการปฏิบัติงานปกติประจำวัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความโปร่งใส มีคุณธรรม ป้องกันการทุจริต อย่างนี้จึงจะเรียกได้ว่าเป็นการปฏิบัติงานที่ใสสะอาด เป็นธรรมแก่ทุกคน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมโลกบาลธรรมสำหรับข้าราชการไทยในงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวิจัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเถรวาท หากต้องการที่จะศึกษาวิจัยต่อไป เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมนี้ให้มากยิ่งขึ้นแล้ว ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้

งานศึกษาวิจัยนี้ เป็นพื้นฐานให้ผู้ที่ได้ศึกษา ใฝ่หาเรียนรู้ พัฒนาตนเองให้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุขกับบุคคลรอบข้าง กลุ่มบุคคล จนถึงคนในประเทศ มีจิตสำนึกที่ดี มีคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแบ่งปันกัน มีความต้องการที่สร้างสรรค์ จรรโลงใจ ให้มนุษย์ไม่มุ่งมั่นทำร้ายกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพื่อให้เกิดคุณประโยชน์กับตนและส่วนรวม และศึกษาเปรียบเทียบระหว่างหลักโลกบาลธรรม (hiri และโอตตปปะ) ทางพระพุทธศาสนา กับหลักธรรมาภิบาล การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) อันเป็นหลักในการปฏิบัติงานของราชการไทย มีความสัมพันธ์ หรือเกี่ยวข้อง หรือต้องใช้ควบคู่กันไปจึงจะเกิดสัมฤทธิ์ผลได้

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาฯ ฉบับพิมพ์ ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กรมการศาสนา. แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับข้าราชการและประชาชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๔.

ไตรรัตน์ โกศพลากรณ์. ปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการบริหารราชการไทย. การบริหารราชการไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๑๔. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๙.

ทศพร ศิริสัมพันธ์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารราชการ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัทวิชั่น พรินท์ แอนด์ มีเดีย จำกัด, ๒๕๔๙.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร. หลักนิติธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงาน ก.พ., ๒๕๕๒.

ธีรฤดี ไสภิชฎีกุล, รศ.ดร..การบริหารราชการแผ่นดิน การเมืองการปกครองของไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๕. ฉะเชิงเทรา : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

ประวิณ ณ นคร. ครรลองครองใจระหว่างหัวหน้ากับลูกน้อง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงาน ก.พ., ๒๕๕๖.

_____. คู่มือผู้บังคับบัญชาในการรักษาวินัยของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: ๒๕๕๗.

พระธรรมสิงหบุราจารย์ (หลวงพ่ोजรัญ จิตธมโม). อานิสงส์ของการสวดพระพุทธรูป.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เลี้ยงช้าง เพียรเพื่อพุทธศาสนา, ๒๕๕๑.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). ธรรมานุญชีวิต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๕๐.

..... พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ. ศาสนาสากล. เล่มที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อุษาการพิมพ์,
มปป.

..... อริยศีลธรรม. ไชยา : มุลนิธิธรรมทาน, ๒๕๓๘.